

PROSVETA

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKEGA NARODA
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna: na edrsko dravo (levo črtno) in karto
\$2.00 na leto, \$1.00 na pol leta, \$0.50 na četrtino leta; na črtno
in karto \$1.50 na leto, \$0.75 na pol leta, \$0.37 na četrtino leta.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada: \$2.00 per year, Chicago and Canada \$1.50 per year,
foreign countries \$2.50 per year.

Črna glasila po doplačilu. — Količina glasila in naročnikov
glasila se ne vračajo. Količina glasila (črna, po-
stila, dravo, posila, itd.) se vračajo pošiljalci in v skladu
s tem je prišlo pošiljalci.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts of commercial
and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Number on van, kar ima slika s karto
PROSVETA

1007-00 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v objavo, na primer (May 31, 1917), poleg vašega
imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom postala
naložba. Poslovno je pravilno, da se vam list ne uštevja.

Polagoma se čisti ozračje

Delavsko politično ozračje v Združenih drža-
vah se je pričelo polagoma čistiti. To ozračje
je seveda še vedno v ozadju in precej zamrčeno
z množicami delavskimi ofenzivami na indus-
trijski fronti, vendar se kažejo znamenja, da
je tudi delavska politična fronta oživila.

Zborovanje takozvanih socialdemokratskih
elementov v Pittsburghu je eno teh znamenj.
Ti socialdemokrati so socialisti, ki so bili v
preteklem letu vrženi iz stare socialistične
stranke ali pa so sami pustili to stranko, ko
so videli, da gre z njo h koncu. Bolje bi bilo,
če bi se imenovali demokratični socialisti na-
mesto socialdemokrati, kajti proti zadnjemu
nazivu je preveč predsodkov po zaslugi komu-
nistov, vendar ime samo nič ne pomeni, če ni
za njim jasne načelnosti.

Socialisti, ki so zborovali v Pittsburghu 29.
in 30. maja, so sprejeli načelno deklaracijo,
ki najjasneje izraža in opredeljuje stališče,
pota in cilj njenih avtorjev in onih, ki so se jim
pridružili. Tako dobre, krepke, logične in iskrene
delavske deklaracije nismo še dolgo slišali
zavneti v Ameriki. Pittsburghska deklaracija
se lahko označi v enem samem stavku, ki pove:
Po potih demokracije do ekonomike in socialne
demokracije ali demokratskega socializma!

Vprašanje je, koliko uspeha bodo imeli socia-
listični elementi, ki so to deklaracijo sprejeli.
Deklaracija nudi sijajen ogledni kamen bodoči
masni delavski stranki, centralna ideja za gra-
ditev programa z jasnim ciljem je tukaj, toda
organizacija je še šibka. Pittsburghski zborovalci
niso ustanovili nove stranke, temveč so se po-
vezali po svojem mišljenju in taktiki sorodne
skupine v federacijo, ki naj lažje pristanev in
lahodišča v novih združitvah; organizacije v
posameznih državah, ki spadajo k socialdemo-
kratični federaciji, imajo široko avtonomijo.

Bližnja bodočnost mora pokazati koliko bo ta
federacija aktivna in energična, da bo lahko
vplivala na spojitve premožnih farmersko-de-
lavskih strank in skupin, progresivnih enot in
ostalih političnih organizacij, ki že eksistirajo
in katere so najbližje njenim principom. A vse
to ne bo pomenilo dosti, če njen vpliv ostane
zunaj novih industrijskih uni.

Vsi vodilni demokratsko napredni delavski
misleci se strinjajo, da bodoča masna delavska
ali farmersko-delavska stranka v Ameriki mora
iziti iz masnih industrijskih uni oziroma te
unije morajo biti njena hrbtenica. Drugega
pogoja za moč in bodočnost te stranke ni.

Nemogoče si je misliti Lewisove industrijske
unije, ki številčno že dosega Ameriško de-
lavsko federacijo, dočim so zadnje že davno
pustile za seboj s svojo agresivnostjo, da bi
ubrale nepolitično pot federacije. Kakor so za-
vezele novo pot v vseh ozirih na industrijski
fronti, tako jo bodo prej ali slej zavzele tudi
na političnem polju. To bo samostojna pot, ki
bo držala proč od kapitalističnih političnih
strank.

Današnja bojevitost novih industrijskih u-
nij, ki včasih seže do groboosti, nas ne sme nič
plašiti. To je nekaj naravnega pri mladih stave-
reh. Mlade unije so podobne žrebetu, ki je spro-
ščeno pripravljeno preskočiti vsak, še tako vi-
sok plot; vse to mine, ko pridejo unije v mlade-
niško dobo dozorelosti.

Kaj bi torej bilo bolj idealnega kot nastop
teh uni v masni politični stranki, ki razvije
svoj program na bazi pittsburske deklaracije?
Nismo takšni optimisti, da bi bili v to že
zdaj zaverovani. Realnost je muhasta. Nihče
se tega bolj ne zaveda kot delavec, ki ima za
seboj dolga leta izkušnje in ki je že doživel
dolgo vrsto razočaranj in prevar na vseh kon-
cih in krajih.

Toda brez ideala je življenje temna noč. De-
lavsko gibanje v Ameriki mora biti usmerjeno
v napredek, drugače je boljše, da ga ni. Izkuš-
nja nas uči, da se je vsako delavsko gibanje,
ki je krenilo s poti napredka, razbilo. Naš ideal,
delavski socialni ideal mora torej biti napred-
no industrijsko in politično gibanje, ki hodi po
potih demokracije in ki ima za svoj cilj ekon-
omsko in socialno demokracijo.

Gladko in brez ne gre nobena stvar. Trajala
bodo še leta, predno se v Združenih državah
razvije močna in zdrava delavska stranka, ki
bo sposobna prevzeti vladno in izpremeniti so-
cialni red. Naša trdna vera pa je, da to pride.
Vsi oni, ki so te vere, naj gredo na delo. Brez
dela in boja ne bo nič.

Glasovi iz naselbin

Konvencija in drugo iz Detroita

Detroit. — Ko sva se s Pe-
trom Benedictom dne 16. maja
pripravljala v Cleveland in se usta-
vila ob treh popoldne pred SND
na St. Clairju, je bilo pred vho-
dom zbranih več Clevelandčanov.
Ko sem vprašal za sprejemni od-
bor, mi ni nihče odgovoril. Ker
mi je pa poslopje dobro znano,
sem šel notri in tam našel dva
odbora: poverilni odbor in odbor
za stanovanje. Glede slednjega z
menoj niso imeli nobene skrbnosti,
ker sem si bil stanovanje že sam
preskrbil pri družini Franka Aš-
mana, kateri so me jako lepo
sprejeli in ves čas konvencije ali
na roko v vseh ozirih. Na tem
mestu se jim še enkrat iskreno
zahvalim za potrebo in gostoljubnost.

Bil sem že na več konvencijah,
toda ta mi bo ostala najdalj v
spominu. Zame in tudi za marsi-
katerega drugega je bila ta kon-
vencija v resnici zgodovinskega
pomena. Sestali smo se prijatelji,
ki se nismo videli že iz otro-
ških let. Bili so ginjivi prizori.
Ta in oni ti seže v roko in ti
razodeva, od kod prihaja in da
sta skupaj v šolo hodila in kra-
ve pasla. Danes po 30, 40, 50 le-
tih se zopet anideta, seveda od-
rasla in že tudi stara moša, ki si
imata mnogo povedati iz pretek-
losti. Ker ima SNPJ svoje po-
stojanke po vseh Združenih drža-
vah, kjerkoli so naseljeni Slo-
venci, gre njej največje prizna-
nje, da se delegacija anide sku-
paj iz vse dežele vsaka štiri leta.
Snidejo se skupaj že davno po-
zabljeni sosedi in prijatelji iz
stare domovine.

Ta konvencija ni bila pomen-
ljiva samo zato, da smo se z
marsikom zopet videli. Zgodovins-
kega pomena je tudi radi svo-
jega dela in sklepev. Odlikovala
se je prvič predvsem radi lepe
harmonije in dobre kooperacije
med delegati. Drugič je sprejela
zaključke za stare in onemogče
člane, katerim ni mogoče asse-
menta plačevati. Tretjič je dala
ugodne pogoje za zopetni pristop
onim članom, ki so bili radi krize
prisiljeni zapustiti jednoto. Po-
novno lahko pristopijo ne glede
na starost, ako so fizično spo-
sobni. Četrto je delegacija na
široko odprla vrata mladini, ka-
teri se nudijo vse ugodnosti ko-
likor jih je pač mogoče dati kak-
šni jednoti. Zastopana je dobro
v glavnem odboru in ima pri-
liko pokazati in razviti svoje spo-
sobnosti pri nadaljevanju naše-
ga dela.

Nadalje je konvencija dodala
še več zob v načelno izjavo. Le-
montska klika se bo morala v
bodoče posluževati boljšega oro-
žja ko v preteklosti, ako bo hotela
zrušiti temelj svobodne misli in
delavske principe pri SNPJ. Kon-
vencija je jasno pokazala, da
zavedni in napredni duh še trd-
no živi med slovenskim nara-
dom. Tudi naša mladina koraka
po isti začrtani poti do cilja ena-
kopravnosti za vse delavce.

Ni mogoče na kratko opisati
vsa dobra in koristna dela kon-
vencije, ker so preobširna. Pri-
poročljivo je, naj vsak čita dnev-
nik in tednik Prosvete in se bo
lahko vsak prepričal o zaključ-
kih iz konvencijskega zapisnika.
Članstvo bo prejelo nova pravi-
la, ko bodo gotova. Samo malo
potrpljenja, da v glavnem uradu
urede nakopičeno delo.

Ko pride na prvo sejo kon-
vencije, si izbere sedež ter čaka-
kaš, da te pokličejo, da dobiš
znak in potrebne listine. Vsi se
nekam postrani gledamo, ker se
ne poznamo. Ženske so se lepo
oblekle in napudrale kot bi šle
na svatovanje. Toda tudi one se
ozirajo bolj plašno po moških,
ker jih ne poznajo. Drugi dan
je opazil malo več živahnosti in
pomenkovanja v grupah. Na se-
jah prvih par dni se oglašajo le
bolj korajžni, toda po nekaj dneh
se marsikateri ohladi in prepušti
debatu drugim, ki imajo veselje
za argumentiranje.

Marsikateri si misli ali trdi,
da več ko polovica delegatov ni
ti besede ne spregovori in da je
ta delegacija mrtva. Ravno na-
sprotno je resnica. Velikokrat se
je primerilo, ko je par delegatov
argumentiralo o kakšni stvari,
da so nazadnje prišli v svoje last-
no nesoglasje in sami sebe pobli-
jali, ali pa prišli na povsem ne-

kaj drugega kakor je bilo na
dnevnom redu. Ako pa delegat
lepo mirno sedi in posluša, bo
imel boljšo razsodnost, kaj je
prav in dobro za jednoto in pri
glasovanju ve, za kaj ali o čem
glasuje. Na konvenciji je najbolj
važno, kako in o čem glasuješ,
ne pa koliko boš govoril.

Resnica je, da nekateri dele-
gati zavlečejo konvencijo, ker
vprašajo za besedo in ponavljajo,
kar je bilo že povedano. Nisem
se pa strinjal, kakor marsikateri
drugi ne, s črtanjem govorniške
liste sredi debate. Take predloge
so navadno stavili prav tisti, ki
so že govorili. S tem se je mar-
sikomu vzela beseda, do katere
je bil upravičen in za kar ga je
društvo poslalo na konvencijo.
Ker sem bil par dni jako prehlaj-
en, mi ni bilo mogoče poseči v
razprave.

To priliko sem izbral za opa-
zovanje sentimenta med delega-
cijo. Ako si tiho in pozoren, uja-
meš marsikakšno opazko med
slišanjem v svoji okolici. Prvih
par dni sem opazoval skupine
različnih naselbin. Čikaška dele-
gacija je bila najbolj razkropi-
na, ko so prišli na konvencijo.
Clevelandška delegacija je bila
razdeljena na dve grupi, toda ni-
sem mogel ugotoviti, kaj je bil
vzrok. Videlo se mi je, da so bi-
le na dnu osebne ambicije. Med
milwausko in detroitško dele-
gacijo je vladala harmonija, penn-
sylvanska pa je imela ravnotežje,
kar se je pokazalo pri glasovanju
o mestu prihodnje konvencije. Ta
mandat je dobil Pittsburgh.

Drugi teden zborovanja sem
opazil, da je vsa tista napetost
nekam izginila. Tudi med Čika-
žani in Clevelandčani je nastala
harmonija. Nihče ni nič povedal
in razkrinkal, kakor so nekateri
prej obetali.

Konvencijo oziroma epilogo
konvencije smo formalno zaklju-
čili v Detroitu dne 5. junija na
prvi prireditvi novega društva
753. Tu je bila navzoča dele-
gacija iz Kansasa, Wyominga, U-
taha in Michigana. Iz Kansasa
je bil delegat J. Brezovar, iz
Wyominga Jack Zaitz, iz Utaha
br. Benedict, iz Michigana pa
šest delegatov. Konvencijo smo
zaključili pri veseli družbi.

O konvencijah priredbah in
banketu bi se dalo veliko pisati.
Clevelandčane so pokazali, da
jih po zmoglostih in talentih ne
prekaša nobena naselbina. No,
slovenski Cleveland pa je tudi
največji za Ljubljano. Gre jim
veliko priznanje za njih trud in
poštvovalnost. Največ prizna-
nja vsekakor zaslužijo mladinski
in pevski zbori in pa rojak Louis
Seme za njegov trud in koristno
delo. Le naprej, rojak Seme!
Tvoje delo bo živelo po naši in
tvoji smrti. Krvočni fašistični
diktator Mussolini je zatrl in u-
tihnili slovensko pesem v rodni
semli našega naroda, toda L.
Seme je oživel in postavil na
plan med mladino v tujini preko
širnega morja. Za slovensko pe-
sem, ki doni tako zanosno iz gr-
la slovenske mladine v Clevelan-
du, gre čast in priznanje v prvi
vrsti vrlomu pevovodji Semetu.

Kar se Detroitu tiče, je danes
velika napetost med avtno unijo
in Fordom. Vsa afeta glede na-
pada Fordovih pobožnikov na or-
ganizatorje CIO je sedaj pred
sodiščem. Vsi dokazi kažejo, da
so napad provocirali Fordovi spi-
sonski bosai. Ford se je očitno po-
kazal, da hoče biti diktator nad
svojimi delavci, nad katerimi ho-

če še v bodoče vihteti bič kakor
ga je v preteklosti. On se protivi
vsakemu zakonu, pa naj pride iz
Lansinga ali Washingtona. Da-
nes ga že večina ameriške jav-
nosti pozna kot absurdnega dik-
tatorja, ki hoče za vsako ceno
uvesti svoj fordizem po Hitlerje-
vem vzorcu.

Vse pa je odvisno od delavcev
samih. Ako se hočejo otresti
Fordovega fašizma, ni danes več
druge poti, kakor da se vpišejo
in organizirajo v unijo UAW. To
je edina rešitev za delavce. Mo-
goče, da so danes malo bolj po-
goji pri delu, toda zapomni si
je treba, kaj je bilo v preteklosti
in kaj še lahko pride, če Ford
ostane diktator. Ne dajte se več
blufati! Sedaj je čas, da sami
lahko kaj koristnega storite zase
in vašo družino.

Kakor je razvidno, bo mesto
Detroit v enem letu stoprocentno
unijako. Za priznanje unije so
štrajki na dnevnom redu. In to
povsod, v malih in velikih tovar-
nah. Vozniki in sploh vse delav-
stvo zahteva priznanje unije.
Delavstvo je v velikem valu pre-
bujenja. Le naprej do zmage vse-
ga delavstva!

Anton Jurca, 121.

Resolucija

Bellaire, O. — Na zadnji kon-
ferenci okrožne Prosvetne matice
je bila sprejeta sledeča re-
solucija za priobčitev v Prosveti:

Ker zastopniki soc. klubov in
društev Prosvetne matice, zboru-
jočji 30. maja na Blainu, O.,
vidijo, da je delegacija 11. red-
ne konvencije SNPJ, ki se je vr-
šila v Clevelandu od 17. do 28.
maja, rešila svojo nalogo v prid
večine članstva SNPJ kot tudi v
prid razredno zavednega delav-
stva, in ker je reakcija, ki je
delala in ruvarila na vse načine,
da bi uničila vse, kar je delav-
skega in progresivnega pri SN-
PJ, popolnoma pogorela s svoji
mikanami, zato zastopniki te
konference Prosvetne matice, ki
smo tudi vsi člani SNPJ, damo
priznanje vsej napredni delega-
ciji, ki je delovala, da se je SN-
PJ obdržala na delavskih princi-
pih in načelih. Želimo in urgi-
ramo, da bi sedaj po konvenciji
šli vsi na delo in tudi stoodstot-
no izvajali zaključke in sklepe
11. redne konvencije SNPJ.

Za konferenco soc. klubov in
društev Prosvetne matice za
vzhodni Ohio in bližnjo W. Va.

John Rebol, predsednik,
Joseph Snoy, tajnik,
Louis Pavlinich, zapisnikar.

S stavkovne fronte jeklarjev

Girard, Ohio. — V stavki je-
klarjev se tukaj do sedaj ni pri-
petilo še nič posebnega, razen v
prvih par dneh, ko je bilo par
prask v bližnjem Nilesu in War-
renu med stavkarji in stavkoka-
zi. V Youngtownu je bilo vse
mirno do včeraj, to je 9. junija,
ko so se pograbil stavkarji in
mestna policija in šerifovi depu-
tiji, in to ravno opolnoči, ko je
kompanija peljala z avti živež v
tovarno Republic. Spremljala
jih je mestna policija s svojimi
avtomobili, ki so bili opremljeni
s strojnimi in bombami. V tej
bitki sta bila hudo pretepana
dva deputija, en opazovalec je
bil obstreljen in 14 stavkarjev
aretiranih.

Sedaj, kakor vse izgleda, bo
prikipelo do vrhunca, ker so
mestne oblasti prepovedale stav-
karjem nositi količke pri Young-
town Sheet & Tube Co., posebno
pa pri Republic Co. Mestna po-
licija je do zobe oborožena z naj-
novejšim orožjem. Vse mesto
razen trgovske komore, je zelo
razdraženo. Gotove skupine so

pričele širiti peticije za odpokli-
čevanje in sprejete so protestne
resolucije proti županu. Vse
mestno delovno ljudstvo, razne
unije in druge organizacije so
zagrozile z generalno stavko, a-
ko policija ne preneha z napadi
z bombami in drugim orožjem.

Tako se godi delavcem kadar
zahtevajo, kar so upravičeni. Na-
mesto pravice pa dobiš s količ-
kom po tisti svoji butici, ker je
nisi znal rabiti pri volitvah. Do-
kler kimaš in voliš take tiče, ki
ti sedaj delijo tvojo plačo, si do-
ber državljan, ako pa odkimaš,
potem si pa nezaželen radikalec.

Youngtown Sheet & Tube je
popolnoma zaprt. Pravi, da bo-
do vrata zaprta toliko časa, da
dobi protekloje za tiste, ki bi
radi delali. Na stavki je 14,000
delavcev. Tovarna Republic Co.
je v Youngtownu tudi zaprta;
v njej je le par postopavcev, ali
obratu nikakega. V tej tovarni
dela 6000 ljudi, ki so vsi zunaj.
Malo drugače je v Nilesu in
Warrenu. Tukaj imajo hud boj
pri Republic Co. Prizadeta je tu-
di pošta, ker noče dostavljati ži-
vil stavkocizem s poštnimi tru-
ki. Letala vsaki dan dovajajo
hrano iz Clevelanda. Kakor se se-
daj ališ, bo mestna vlada Clevel-
anda vzela dovoljenje Republic
Co., da ne bo mogla rabiti letali-
šča. V Warrenu uposljuje Repu-
blic Co. 6500 delavcev, od kate-
rih jih je ostalo v tovarni 100.
v Nilesu jih pa dela 1000. Tudi
tam jih je nekaj ostalo znotraj.
V tej stavki je prizadetih pet
društev SNPJ v tej okolici.

John Tancek.

O obisku "Big Tonyja" v Kan-
sasu

Arma, Kana. — Pred kratkem
smo imeli v Kansasu obisk. In
kaj si mislite, kdo je bil? No,
kdo drugi kot dolgoletni Tone iz
California, ki se je ustavil do-
movgrede s konvencije SNPJ.
Ko ga par dni ni bilo k nam, sem
že mislil, da ga ne bo; toda, kar
se človek najbolj boji, to se rado
zgodí. In res nekega lepega ve-
čera ti prilomasti v hišo in ti
pomoli tistih pet bananovov v
pozdrav, potem ti pa stisne ro-
ko, da ti kar prsti zaškrbijo. Teden
dni nisem mogel držati žlice
v desnici, kar je bilo zelo
nerodno. Dobro, da so konvenci-
je samo enkrat vsaka štiri leta,
da ima človek čas pozdraviti se.

To so ti prave telenge. Če mu
odkažeš prostor za mizo, ti jo s
svoji nogami kmalu pririne na
sredo sobe. Za nekaj je pa le
dobro, če imaš tak obisk: ako
imaš slučajno kaj pajčevine na
stropu, ti vse omede, ne da bi
on vedel za to. Pogovor je na-
nesel tudi na obleko. Jaz sem
mu povedal, kako jaz kupujem
hlače: Grem v prodajalno za oble-
ke, si izberem hlače in rečem
trgovcu, naj jih odreže pri kole-
nu, pa so mi potem glih prav,
ker sem majhne postave. "Ti si
srečen," mi pravi Tone, "jaz mo-
ram pa v mnogih slučajih kupi-
ti kar dvoje hlače in potem iz dveh
ene narediti, da izgledajo kakor
bi bile iz dveh štukov."

Ker ti pa mož še kar naprej
sedi, imaš priliko ga vprašati
razne stvari. Tako sem ga tudi
jaz zaupno vprašal, kaj je res-
nice o tistem polju v Višnji gori.
Najprej je izgledalo, da o tem
ne mara govoriti, potem pa vrže
eno nogo čez drugo in začne:

Ni resnica, da so ga priklenili
zato, ker je morda hud, ali pa
vsaled njegovih rog. Stvar je
sledeča: Pri Višnji gori je bil
graačak, ki je bil silno zaprav-
ljiv. Ko je vse gozdove posekal
in vse pognal po grlu, se je po-
tem večinoma preživljal z goba-
mi, ki tam zelo rade rastejo.
Kjer pa so gobe, tam je tudi do-
sti poljev. In ti so mu delali ve-
liko škodo. Da se pa temu napra-
vi konec, je kot graačak in ple-
mič dal ta velikega polja vloviti
in prikleniti na verigo. To naj
bi bilo za zgled drugim poljem,
kaj se lahko tudi z njimi zgodi.
Če bodo še nadalje gobe jedli.
Mesto ga mora sedaj rediti. V
ta namen je bilo že prisiljeno
razpisati posebne davke na me-
ščane, toda kaj se hoče — "safe-
ty first."

Na svidenje, Tony, čez štiri
leta, če ne prej.

Martin Krusič, 434.

Vidna znamenja

Katehet: "Katera so vidna
znamenja sv. birme?"
Učenec: "To, kar dobimo od
botra."

Koliko je stalo odkritje
Amerike?

Argentinski zgodovinarji so odkrili neke
ve dokumente, ki se nanašajo na odkritje
merike in ki med drugim osvetljujejo vpra-
nje, koliko je to podjetje prav za prav stalo.
Staro vprašanje, da-li se je moral Kri-
stofor Kolumb v zasledovanju svojega načrta, da
poskusil "zapadno morisko pot v Indijo", bo
s kakšnimi finančnimi težavami, se je s to
odkritji rešilo na presenetljiv način. Odkr-
Amerike je postalo prav dobra "kupčija" za
deležence, seveda kupčija z velikim tvegan-
jem, kajti od spoznanja, da je zemlja okrogla, je
tedanji svet zelo oddaljen. Posebno bogoslo-
so se kakor vedno upirali trditvam nekaj
učenkajev, da je geografija nekaj drugega
nego bi bilo sklepati iz svetega pisma stare
veze. Za tedanje pojme je bilo povsem ve-
no, da mora kapitan, ki bi plul stalno proti
pau, pristati končno tam, kjer je svet "z
akami zaplakan."

Kraljica Izabela Kastiljska je bila končno
sta, ki je tvegala kupčijo in dala Kristoforu
Kolumbu denar na razpolago. Dotlej je bil ka-
vso Evropo zaman prehodil, da bi našel fin-
nika. Ni šlo pa toliko za to, da bi bila od-
va predraga, temveč tedanji vladarji so in
druge skrbi v glavi. Španski kralj Ferdinand
je za stvar pokazal pač nekaj zanimanja,
zanj je bilo vnašnejše to, da spravi najprvo
vre iz njihovih zadnjih pribežališč. Okleval
jasnim odgovorom Kolumbu, zato se je ta
nil na francoskega kralja. Ta pa se je prav
bojeval z Italijo, dočim je Anglija na Kol-
bove prošnje odgovorila samo s sočutnim
smehom. Tako je našel Kolumb povsod na
ha ušesa in ker ni imel niti prebite pare v
žepu, se je moral peš vrniti v Španijo. Kot
rač je došel v Huelvo, kjer so ga spreje-
samostanu La Rabida.

Tu se je seznanil z Juanom Perezom, sa-
stanskim priormem, ki je bil "moderno" na-
hjen, ki mu je bila malo mar srednjeve-
teologija in je z zanimanjem poslušal na
svojejo gosta. Slučajno je bil Perez spove-
kraljice Izabele in tako je zadostoval eno-
govo pismo, da je pomorščaku odprlo vse
Vse tri ladje, ki so jih pripravili za veliko
tovanje, "Santa Maria", "Pinta" in "Nina",
so stale skupaj nič več, nego bi danes izdal
dober avtomobil, namreč okrog 50,000
Kolumb sam je prejel svojo plačo za celo
naprej; in ta plača je znašala skupaj ok-
5000 Din. Oba njegova podrejena kapitana
prejela za celo leto vsak okrog 3000 Din, pa
za člane posadke pa je znašala mesečno okrog
do 40 Din. na glavo. Prišteti je treba še za
živeža, izdatke za navtične instrumente, ki
in druge pripomočke. Če ne računamo pro-
po, je veljala vsa stvar nič več nego 150
Din.

Jetika ozdravlja jetiko

Na nedavni seji dunajske zdravniške dru-
je poročal primarij dr. Kutschera o sen-
sualnih uspehih pri zdravljenju težke plju-
jetike s pomočjo umetne kožne jetike.

Ze nad deset let se je znani učenjak bav-
vprašanjem zdravljenja pljučne jetike po
novem postopku. Klasični postopek, ki ga je
delal Robert Koch, ni dajal zadovoljivih re-
tativ. Tudi drugi postopek, ki so jih propa-
rali v zadnjih dvet desetletjih, kakor operati-
posežki in vpihavanje zraka, so v splošni
razočarali.

Dr. Kutschera je s časom opazil na svo-
pacientih dve stvari, ki sta mu pokazali pot
uspešnega zdravljenja. Ze prej je bilo ma-
dejstvo, da ljudje, ki trpijo za kožno tuberku-
lozo (lupusom), ne kažejo zločestih pljuč-
bolehnj. Se odločilneje je vplivalo to opa-
nje, da je neki pacient, ki so ga zdravniki
davno proglasili za neozdravljivega in ki se
ob neki priliki nalezal kožne jetike na roki,
vel dolgo let brez vsake zdravniške pomoči
v razmeroma dobrem stanju.

Tako je postala dr. Kutschera vzročna
med kožno in pljučno jetiko prilično jasna.
Čel je s tem, da je nekaterim pacientom na
meten način vceplil žive bacile jetike na ka-
del kože. Po nekoliko cepitvah se je pojavil
pacientovom stanju večinoma popoln preob-
Visoka vročina je izginila, gnilobni izmečki
postajali bolj redki, pacienti so pridobili do
do dvajset kilogramov na teži.

Novi postopek ima seveda tudi svoje nasp-
tike, ki se pred vsem vprašujejo, ali ne uče-
postati vcepljanje živih bacilov v človeka
varno. Dr. Kutschera je pokazal z več sto
meri, da je ta postopek brez vsake nevarno-
Vsekako se bo njena uporabnost pokazala
nadaljnji praksi.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete z dne 15. junija 1917.)

Domače vesti. — V Glencoe, O., je umrl
letni Ivan Pirc iz Malega Podloga pri Leskov-
na Dolenskem. Bil je med ustanovitelji dru-
tva št. 4 SNPJ.

Delavske vesti. Vojna je povzročila naraš-
joče uposlevanje žensk v tovarnah.

Svetovna vojna. Nemci se umikajo v R-
giji. Angliji ujeili 7432 Nemcev. Nemški
ni napad na London je imel 536 žrtv.

Ruska revolucija. Pri občinskih volitvah
Petrogradu so na vseh štiri zmagali social-
Prvi v Rusiji so volile ženske. Pristali
so bojkotirati volitve.

SEDEMNAJSTA SEJA
26. maja 1937 popoldne

(Nadaljevanje)

FEDERACIJE S.N.P.J.

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Glavni odbor predloži sledečo resolucijo:

Govorijo o stvari in podajo razna priporočila bratje Mlakar, Si, Trebec, Burgar, Peternel (377), Malovrh in Ban.

Br. Petrovich izjavi, da bo nasvete po možnosti upošteval gl. upravni odsek, kakor je resolucija soglasno sprejeta kot čitana.

Br. Zaitz poroča, da bo sedaj predlaga resolucijo, katere odbor za resolucije ni odobril, pač pa predlaga vprašanje v razpravo in sklepanje konvenciji. Resolucijo je izročil njih odboru br. Grachan. Resolucija se glasi:

VPRASANJE PREVEDA PRAVIL V HRVAŠČINO

V Slovenski narodni podporni jednoti je veliko članov hrvatske in srbske narodnosti, ki se čutijo zelo prizadeti in prikrajšani, odkar se je prenehalo tiskati jednotina pravila v hrvatskem jeziku. Veliko število teh članov ne razume dobro ne slovenskega niti angleškega jezika, v katerih dveh jezikih se poslednje čase tiska naša pravila, zato je ukinjenje zelo otežilo poslovanje s takimi člani, agitacijo za jednoto pa skoraj popolnoma ubilo, kar je oboje zelo škodljivo jednoti.

Enajsta redna konvencija SNPJ smatra, da odprava hrvatišne iz naših pravil ni bila v korist jednoti, pač pa ravno obratno, in da je priporočljivo, da so radi boljše agitacije in lažjega poslovanja med hrvatskimi in srbskimi člani pravila trojezična, in zato sklene, da se pravila, ki stopijo v veljavo 1. julija 1937, zopet tiska v angleškem, slovenskem in hrvatskem jeziku.

Br. Zaitz pojasni, da je sedaj pred nami vprašanje, ali nam pravila v hrvatiščini lahko kaj koristijo pri agitaciji in če dejansko obstoji velika zahteva po tem prevodu.

Razvije se živahna razprava.

Br. Yelenich navaja svoje izkušnje. Prenehanje s prevodom pravil na hrvatiščino je škodovalo agitaciji med brati Hrvati.

Br. Vider opozori na dejstvo, da so samo angleška pravila mero-dajna in legalno priznana. Pripomni, da hrvatske bratske orga-nizacije tudi nimajo slovenskih pravil za svoje slovenske člane.

Br. Kosich je za prevod pravil v hrvatiščino.

Br. Božić pravi, da on Hrvat prav dobro razume in upa, da oni tudi njega. Predlaga, da ostane po sedanjem sistemu, da imamo torej uradna pravila v angleščini in pa prevod v slovenščini.

Br. Vratarić se strinja z bratom Božićem.

Br. Juracich navaja svoje skušnje.

Stavljen je predlog, da se debata zaključi in govorniška lista črta.—Br. Zaitz (Chicago) apelira na zbornico, da dovoli bratom hrvatske narodnosti postaviti predlog v tej zadevi.

Br. Latin pravi, da je želja mnogih društev, da se pravila tiskajo i v hrvatiščini, ako mogoče. To smatra za pravično.

Br. Modić vpraša, koliko bi stala pravila v hrvatiščini. Dostavi, da ako bi bil izdatke prevelik, potem je najboljša ideja opustiti.

Br. Crnković predlaga, da se tiskajo pravila tudi v hrvatskem prevodu.—Podpirano.

Br. Pribanić priporoča, da se predlog osvoji.

Br. Valetich omeni, da imamo razen Hrvatov tudi precej Srbov v jednoti. Priporoča, da se izda pravila v hrvatiščini, ker bo to v veliko korist pri agitaciji.

Br. Zaitz (Chicago) opozarja, da slovenska pravila so izdana le v informacijo, niso pa več legalna. Ravno tako ne bi bila legalna pravila v hrvatiščini, ker edina mero-dajna pravila bodo angleška.

Pojasni glede težko pri zadnjem prevodu hrvatišne, ki je stal kakih \$1,500, kot to br. Godina pojasni.

Br. Petrovich odredi, da se bo glasovalo, ako je zbornica s tem zadovoljna, o dveh predlogih. In sicer najprej o predlogu, da se pravila tiska i v hrvatskem jeziku, torej v treh jezikih, potem pa proti temu predlogu, kar bo seveda pomenilo, da ostane po starem in se pravila tiskajo v angleščini in slovenščini.

Za predlog, da se pravila tiskajo v treh jezikih, je oddanih 65 glasov, proti pa 111 glasov.—Pravila se bodo torej natisnila v an-gleščini in slovenščini.

Br. Barilar predlaga, da se opravilnik tiska tudi v hrvatskem prevodu.—Podpirano in z večino sprejeto.—Opravilnik se bo torej natisnil tudi v hrvatskem jeziku.

Br. Zaitz (Chicago) v imenu odbora izjavi, da je odbor za re-solucije začasnó končal s svojim poročilom.

Br. Sular vpraša, če ne miali odbor za resolucije ničesar predla-gati glede onih članov, ki so bili radi krize prisiljeni pustiti jednoto.

Br. Petrovich pojasni, da odbor za resolucije še ni dokončal svo-jega dela in bo to brezdomno še prinesel pred zbornico.

Br. Abram predlaga, da konvenčna predsednika zamenjata svoje prostore na vsaki seji.—Predlog ni potreben, ker podpredsednika brata Kumer in Vratarić prostovoljno takoj zamenjata prostore.

Br. Stih pravi, da ni slišal niti kake resolucije, ne določbe v pra-vilih, da bi se kanadska društva vzdruževala samostojno, kolikor se tiče bolniškega sklada. Iz rednih poročil je razvidno, da več prej-mejo v podporah, kot pa znašajo skupna vplačila.

Br. Kerže pojasni, da je po novih pravilih odpravljen izredni assement po okrajih. Opozori tudi na dejstvo, da bodo ta pravila, kolikor se tega vprašanja tiče, veljavna le do konca tega leta, kajti brez dvoma bo sprejet zakon o podpornih organizacijah, ki je pred illinoisko zbornico, in bo tozadevno določal vse zakon.

Br. Homez vpraša, če se namerava kaj ukreniti glede ponovnega sprejema valed krize črtanih članov.

Br. Olip pojasni, da bo imel odbor za resolucije še sejo, na ka-teri bodo o tem razpravljali.

Nadaljevanje poročila odbora za pravila

Br. Mrmolya čita določbe pravil, br. Kerže pa referira.

Točka 67 je brez ugovora sprejeta kot čitana in se glasi:

Točka 67. Zvišanje in znižanje bolniške podpore: Član, ki pre-stopi v nižji razred bolniške podpore, je po prestopu upravičen do bolniške podpore na podlagi določb dotičnega nižjega razreda in bolniška podpora se mu določa na podlagi dobe kot da bi bil vsa čas zavarovanja za bolniško podporo zavarovan v novem (nižjem) razredu, in če prejeta bolniška podpora se mu poročeno računa na račun dotičnega (nižjega) razreda. Ako član zviša, t. j. da pre-stopi iz nižjega v višji razred bolniške podpore, se pristoje vsa že prejeta bolniška podpora na račun novega razreda. V vseh slu-čajih, bodisi znižanja ali zvišanja, se vedno vpošteva doba zavaro-vanja v prejšnjem razredu proporcionalno pri določanju vsote bolniške podpore, do katere je član upravičen.

V 68. točki je brez ugovora sprejet kot čitana uvod in podtočki a) in b):

Omejitev bolniške podpore

Točka 68. Ako je član radi naslednje navedene bolezni ali po-sledice iste popolnoma nesposoben opravljati kakršnokoli delo in je pod redno zdravniško oskrbo kakega priznanega zdravnika medi-cina, tedaj dobi bolniško podporo za čas kot tukaj navedeno, razun v kompleksiranih slučajih, o katerih oddača glavni zdravnik v spora-zumu s pomožnim tajnikom:

a) Ne več kot 14 dni za bolezni vnetja bezgavk v grlu (mandij, tonsila, adenoids), in druge manj nevarne bolezni v grlu (laryngi-tis, pharyngitis and coryza), navadni prehlad in gripa; ženske članice za splav.

b) Ne več kot edendvajset (21) dni za navadne želodčne bolezn-i: zapeka, nered v prebavi (gastritis), constipation, enteritis, crystitis, diapsia), in bolezni, katere zdravnik označi (diagnozi-ra) kot "congestion of liver, lungs, stomach trouble, neuralgia, migrene."

Glede podtočke c) priporočajo nasvete bratje Unetich, Gorske, Ban in Garm. Pojasnila dajo bratje Kerže, Vider in Gradishek, nakar je podtočka soglasno sprejeta kot čitana:

c) Ne več kot štiri tedne (osemindvajset (28) dni za bronchitis, influenza; lažje slučaje revmatizma, arthritis, neuritis, lumbago, myalgia, miners' knee, callus, razni turli (abscess), billousness in manopause; za okrevanje po operaciji na zlati žili (hemorrhoids, piles), krtovičaste žile (varicose veins), varicocele, septum eth-noid, otitis media, sinusitis, vnetje v ušesih, ako operacija ni po-trebna; bursitis, synostitis, in všen (erysipelas); odrezanje prsta na roki ali nogi in poškodbe prsta na roki ali nogi. V slučaju, da je odrezanih ali poškodovanih več prstov na roki ali nogi, ima glavni zdravnik pravico v sporazumu s pomožnim tajnikom od-ločiti, do koliko nadaljnjih dni je prizadeti član upravičen do bolni-ske podpore.

Podtočka d) je sprejeta brez ugovora kot čitana:

d) Do dvainštirideset (42) dni bolniške podpore se plača za vnetje pljučne mreže (pleurisy and collitis).

Pri podtočki e) pravi br. Vratarić, da je v slučaju zlomljenja kosti šestdeset dni premalo.

Br. Kerže opozori, da ima odbor novo podtočko, ki bo omogočila, da se v potrebnih slučajih podpore podaljša.

Podtočka e) je nato sprejeta brez ugovora kot čitana:

e) Do šestdeset (60) dni bolniške podpore se plača za okreva-nje po resnejših operacijah (major operations): pljučnico, legar, škrlatinko in rmeno mrzlico; zlomljene kosti "tarsus, metatarsus, and carpus"; resnejše slučaje revmatizma: articular revmatizem, sciatica, gout, sacroiliac strain, hypertrophic arthritis.

Pri podtočki f) br. Kerže poda zahtevano pojasnilo bratu Peč-niku, nakar je sprejeta brez ugovora kot čitana. Enako sta spre-jeti naslednji dve podtočki:

f) Ne več kot šest mesecev se plača bolniško podporo za odreza-nje roke, zlomljene kosti v roki: "ulna, humerus clavicle"; zlom-ljena rebra, za bolezni, operacije ali poškodbe na očesu, valed ka-terih je bil vid izgubljen; resnejše slučaje želodčnih bolezni in ulje-sa (gastric ulcers, duodenal ulcer), in resnejše slučaje krtoviča-stih žil (varicose veins, varicose ulcers, and phlebitis).

g) Več kot eno leto se ne plača za bolezni in poškodbe: odre-zanje noge, zlomljene kosti v nogi (tibia, fibula, femur), zlomljene kosti v rami; izjema je le, ako mora prizadeti član ostati v bol-nišnici dalj časa radi nepravilne uravnave zlomljenih kosti ali gnoj-ivje poškodovanih udov.

h) Več kot eno leto in pol se ne plača bolniške podpore za zlom-ljeni hrbet (hrbtenice—vertebra or pelvis).

Br. Kerže v imenu odbora za pravila predlaga novo podtočko, ki je brez ugovora sprejeta in se glasi:

i) V izrednih slučajih sme gl. upravni odsek podaljšati podpo-ro za posamezne slučaje: če se izkaže potrebno, pa sme odrediti ponovno zdravniško preiskavo.

Br. Mrmolya čita prvi odstavek 69. točke, v katerem je odbor za pravila zamenjal besedo "pet" v "tri".

Govori o točki br. Chuehek, nakar je sprejeta brez ugovora kot predložena:

Naznanilo o zbolanju in ozdravljenju

Točka 69. Ko član zbolí ali se poškoduje in hoče bolniško pod-poro, tedaj se mora javiti tajniku svojega društva in sicer ne kas-neje kot tri dni po prijavi zdravniku. Ako se naznani po preteku treh dni po javljenju zdravniku, tedaj je upravičen do bolniške podpore od dneva, ko se je naznanil tajniku. Ako se član naznani pismeno, tedaj se smatra datum prijave datum poštnega pečata na pismu. V naznanilu bolnim mora član natančno navesti datum, ko je zbolel, ali datum poškodbe, in za kakó bolezen ali poškodbo in vzrok. Prijave bolnim ali poškodovanim, ako ista ni bila podana v času bolezni ali poškodbe, se ne vpoštevajo.

Glede drugega odstavka omeni br. Kerže, da je slovenski prevod drugačen kot izvirnik in je odbor črtal besede "toliko . . . da je zmožen opravljati kako delo". Tako popraviljena točka je brez ugo-vora sprejeta:

Ko je član, ki je bil na bolniški podpori, okreval, se mora takoj naznaniti tajniku svojega društva in z istim dnem preneha bol-niška podpora. V nobenem slučaju se pa bolniške podpore ne plača dalj kot do vštete dne zadnjega zdravljenja od zdravnika.

Br. Mrmolya predlaga točko 70. Br. Kerže poroča, da je odbor dodal še besede "razen slučajev neozdravljive bolezni". Br. Te-kautz pojasni v angleščini. Br. Kerže pojasni določbe te točke bra-tu Banu. Br. Trebec amatra točko za dobro in želi, da bi se takoj glasovalo.

Točka je soglasno sprejeta kot predložena in se glasi:

Bolniški odsek

Točka 70. Ko tajnik prejme obvestilo ali ko je bil obveščen, da je kak član zbolel ali se poškodoval, mora takoj dotičnemu članu izročiti ali poslati predpisano bolniško nakaznico, da isto izpolni zdravnik, ki zdravi prizadetega člana, in istočasno mora obvestiti predsednika bolniškega odseka, da uredi redno obiskovanje bolne-ga ali poškodovanega člana in sicer ne manj kot dvakrat na teden, razen slučajev neozdravljive bolezni. V slučaju, da je bolni ali po-škodovani član oddaljen od društvenega sedeža več kot deset milj, tedaj se uredijo obiski po potrebi in vozni stroški obiskovalcev se plačajo iz glavnega urada, ako je račun odobren. Morebitne vozne stroške obiskovalcev v okrožju deset milj mora plačati društvo samo. Ako bolniški obiskovalec ne najde bolnega ali poškodovanega člana doma, ali ako sluti kako nerednost ali simulacijo, mora to ta-koj javiti predsedniku bolniškega odseka, ta pa mora takoj uvesti preiskave in v slučaju potrebe odrediti posebno zdravniško preis-kavo pri kakem drugem zdravniku in ne pri tem, ki zdravi bolnega člana. Ako taka preiskava dokaže, da je član v resnici bolan in nezmožen opravljati kakršnokoli delo, tedaj vse stroške plača glavni urad, v nasprotnem slučaju pa mora prizadeti član plačati stroške zdravniške preiskave sam.

Glede točke 71 govori jo bratje Bañ, Garm, Benedict (296), Gorshe, Lucich in Valetich. Br. Kerže pojasni, da sta kiropaktika in osteopatija samo posebni panogi medicine.

Točka je soglasno sprejeta kot čitana:

Zdravljenje

Točka 71. Član, ki je na bolniški podpori, mora biti zdravljen od priznanega zdravnika medicine (licensed Doctor M. D.) in sicer najmanj enkrat na teden ves čas bolezni ali poškodbe, dokler želi imeti bolniško podporo. Bolniške podpore se ne plača za bolezn-i ali poškodbe, za katere ni potrebno zdravljenje najmanj enkrat na teden. Izjema je le v slučaju, ako prizadeti član boleha na bo-lezni, za katero po mnenju glavnega zdravnika po posvetovanju s pomožnim tajnikom tedenski zdravniški obiski niso neobhodno potrebni, in to le v slučaju, ako član sam prosi za omiljenje za-devne določbe in to omiljenje je veljavno od dne, ko je tako dolo-ženo ali omiljenje izdano po glavnem zdravniku ali pomožnem tajniku.

V 72. točki je odbor zamenjal "30" a "40" in je tako popraviljena točka sprejeta brez ugovora:

(Dolje prihodnjič.)

POPRAVEK K ZAPISNIKU 16. SEJE 11. KONVENCIJE SNPJ

V zapisniku 16. seje 11. redne konvencije SNPJ je pri točki 66, drugi odstavek pomota. Zadnji stavek bi se moral glasiti: "Isto velja tudi za dvadolarski razred" in ne "Isto velja tudi za ostala dva razreda."

Protiunijaska družba
se noče poboljšati

Se vedno zapostavlja organizirane delavce

New York. — (FP)—Remington-Rand Co., ki izdeluje pisalne stroje in pisarniško opremo, je bila spet obtožena kršenja Wagnerjevega delavskega zakona. Ta kompanija je pred enim letom provocirala stavko v svojih tovarnah v petih državah, ko je odklonila zahteve glede priznanja unije strojnikov. Najela je pobojnike za razbijanje stavke in s tem izkazala intervencijo vladnega delavskega razsodišča.

Stavka je bila končana, ko je federalno vrhovno sodišče pro-glasilo Wagnerjev zakon za u-stavnega. Izjavila je, da bo pri-znala unijo in upošla vse stav-karje, zdaj pa je bilo ugotovlje-no, da so unijski delavci žrtve diskriminacije. Ustanovljena je bila "neodvisna" unija, ki je pod kontrolo kompanije. S tem je po-novno kršila Wagnerjev zakon, čigar provizije se glasijo, da so kompanijske unije nepostavne.

Federalna veleporota je obto-žila J. H. Randa, predsednika kompanije in Pearl Bergoffa, ki se oglašajo kot kralji stavkolom-cev, kršenja Byrnesovega zaka-na, ki prepoveduje transportaci-jo stavkokazov iz ene države v drugo. Bergoff je zalagal korpo-racijo s stavkolomci, ko je iz-bruhnila stavka v njenih tovar-nah.

Lewis za minimalno plačo in manj ur

(Nadaljevanje s 1. strani.)

odseku poslal pismo, v katerem so v glavnem statistični argu-menti v prid temu zakonu. O-liver, ki je znan delavski eko-nom, pravi, da prejema v bom-bažni tekstilni industriji 45% delavk manj ko 25c na uro, v tovarnah za otroške obleke za-sluzi 58% delavk manj ko 25c na uro in v tovarnah za slašči-ce 57% manj ko 25c na uro. Je tudi proti temu, da bi vladna ko-misija določala minimalno plačo in maksimalni delovnik. To naj bo določeno v zakonu.

Organizatorji odbora CIO obsojeni v zapor

(Nadaljevanje s 1. strani.)

so skušali potegniti vse čevljar-ske delavce v unijo.

Odbor, ki je vodil obrambo, je že vložil prijav proti obsodbi or-ganizatorjev pri višjem sodišču. "Sramota obtožbe ni pri obto-ženi," je dejal Josep Kovner, pravni zastopnik Odbora za in-dustrijsko organizacijo, po za-ključku obravnave. Prelakoval-ni odsek Unije za ameriške ci-vilne svobodščine, kateremu na-čeljuje kongresnik Henry G. Tel-gan iz Minnesote, se je tudi za-vzel za obsojence in obsodil per-sekucijo unijskih uradnikov v državi Maine.

Korporacija si nakopala tožbo

Youngstown, O. — Neki del-ničar Republic Steel Corp. je vložil tožbo proti korporaciji, v kateri pravi, da je nelegalno potrošila milijon dolarjev za o-rožje, plinske bombe in muni-cijo, da bo pobijala unijako gi-banje med delavci in organiza-torji CIO, ki so oklicali stavko v njenih tovarnah.

Dedek je bolan

Dedek mora piti zdravilo, pa mu nič ne tekne.

Petrček ga opazuje, kako se pači, ko pije grenko zdravilo.

"Zakaj pa moraš uživati tako grenke kapljice, dedek?"

"Zato, ker sem prej včasih preveč dobrih kapljic popil, otrok moj!"

Sam si pomagaj!

K mesarju pride berač.

"Ali bi mi hoteli malo poma-gati?"

"Hm, sami si pomagajte! Tu-di jaz si moram . . ."

"No, če dovolite," odvrne me-rač, vtakne hitro v žep dve klo-basi in izgine.

Bratje Karamazovi

Roman v štirih delih s epilogom—Poslovenil Vladimir Levstik

Po mojem pravilu lahko najdeš v vsaki ženski nekaj — vrag me vzemi — nekaj izredno zanimivega, česar ne najdeš pri nobeni drugi — samo umeti je treba, da najdeš, v tem je umetnost! To je talent! Zame ni bilo grdob: že samo to, da je ženska, je polovica vsega ... a kje bi vidva to razumela! Še med starimi devicami — še med njimi iztakneš katerikoli tako, da se kar čudiš drugim bedakom, kako so ji mogli dati, da se je postarala, in je dolejša niso opazili! Bosonožko in grdobo je treba najpoprej zadiviti — da, tako se je morala lotiti. Ali ti nisi vedel? Zadiviti jo je treba do vzhlepanja, do zone, do sramu, da se je tak gospod zaljubil v tako črnujo. Res imenitno je, da so zmerom in bodo zmerom na svetu hlapi in gospoda in bo na svetu vselej tudi tako pomivala in vselej njen gospod, in česa drugega je treba za srečo v življenju? Postoj ... čuj, Aljoša, tvojo pokojno mater sem vedno zadivljal, samo da na malo drugačen način. Časih je dolgo nisem hotel milovati, ko pa je prišla taka minutica, sem se mahoma kar raztopil pred njo, po koleh sem lazil, nožice sem ji poljubljil in jo vselej, vselej — to pomnim, kakor da je bilo zdajle — pripravil v nekakšen tak droben, razspajoč se smeh, zvonek, a ne glasan, tako nekam nervozen in poseben. Drugače se vobče ni smejala. Vem, da se je s tem vselej pričela njena bolezen in je dobila že drugi dan napad svoje krikljive božjosti in da njen sedanji drobn smeh ni pomenil nikakega vzhlepanja, a vendar, čeprav je bila prevara, je bilo vendarle vzhlepanje. Vidiš, kaj pomeni, če ume človek v vsem najti svojo posebno črtico! Bjeljavskij — in to je bil neki tukajšnji krasotek in bogataš, ki je lazil za njo in zmerom našel kak izgovor, da se je pripeljal k meni — mi je nekoč mahoma dal zausnico in to vpriči nje. Ona pa, taka ovčica — mislil sem, da me bo kar pretepla zaradi tiste zausnice, tako je planila name. "Tepen si bil," pravi, "tepen, zausnico si dobil od nje! Prodajal si me temu človeku," pravi ... "Kako bi se bil drugače upal, da te je udaril vpriči mene! Ne drzni se mi več priti k meni, nikoli več! Takoj mi teči in ga pozovi na dvoboj ...". In tako sem jo moral takrat peljati v samostan, da bi se pomirila, sveti očetje so molili za njeno zdravje. Toda Bog mi je priča, Aljoša, žali nisem svoje krikuljice nikoli! Razen enkrat samkrat, še prvo leto: molila je že takrat zelo, posebno praznike. Mater božje je spoštovala in me pri takih prilikah podila od sebe v kabinet. "Dajmo," si mislim, "izbijmo ji to mistiko iz glave! Vidiš, pravim, vidiš svojo sveto podobo, evo je, glej, snamem jo z žrebca. Glej, ti jo imaš za čudodelno, jaz pa bom zdajle vpriči tebe pijunil nanjo in nič hudega mi ne bo zato!" ... Ko je ona to videla, o Gospod, sem si mislil, zdaj me ubije. Ona pa je samo planila kvišku, ploskala z rokami, nato pa si je mahoma pokrila obraz z rokami, vsa vztrepetala in padla na tla, kar zvrnila se je ... Aljoša, Aljoša! Kaj ti je?"

Starec je prestrašeno skočil pokoncu. Ze od tistega trenutka, ko je prišel govoriti o njegovi materi, se je Aljošev obraz počasi izpreminjal. Zardel je, oči so mu začemale, ustnice vzdrgetale ... Pijani starec je škropil s alno okoli sebe in ni ničesar opazil, vse do trenutka, ko se je z Aljošo mahoma zgodilo nekaj silno čudnega — namreč, ko se je z njim mahoma ponovilo do pičice tisto, kar je starec pravkar pripovedoval o "krikulji". Aljoša je zdajci skočil iz mize, do pičice tako kakor po očetu-tem pripovedovanju njegova mati, plosnil z rokami in si nato z njimi pokrnil obraz, pal ka-

kor izpodkošen na stol in mahoma ves vztrepetal od histeričnega navala nenadnih, pretresljivih, neslišnih solz. Nenavadna podobnost z materjo je še posebno osupnila starca.

"Ivan, Ivan! Brž mu daj vode. To je kakor pri njej, do pičice kakor pri njej, kakor takrat pri njegovi materi! Vzemite vode v usta in ga oškropi, tako sem tudi jaz napravil z njo. Zaradi matere ga je pograbilo, zaradi njegove matere ...", je mrmral Ivanu.

"Mislim, da je bila njegova mati tudi moja mati, kako pravite?" je zdajci z nepremagljivim gnevom in zaničevanjem izbruhnil Ivan. Starec se je kar zdrzil pred ognjem, ki mu je blisnil v oči. A tedaj se je zgodilo nekaj sila čudnega, čeprav samo za trenutek: starcu je bilo menda ušlo iz spomina, da je bila Aljoševa mati tudi Ivanova mati ...

"Kako tvoja mati?" je prepadeno zagodrnjal. "Zakaj praviš to? O kaki materi govoriš? ... Ali je ona mar ... A, vraga! Saj je bila res tudi tvoja! A, vraga! Nu, prav, to je bila zmotna, da se nikoli take, oprost, jaz sem pa mislil, Ivan ... he-he-he!" Obmolnil je. Dolg, pijan, napol brezsmiseln nasmeš mu je raztegnil obraz. In evo, prav tisti trenutek se je razlegel s hodnika strahovit hrup in ropot, začulo se je besno kričanje, vrata so odletela na stečaj in v dvorano je planil Dmitrij Fjodorovič. Starec se je prestrašen vrgel k Ivanu:

"Ubil me bo, ubil me bo! Ne daj me, ne daj!" je vikal, krčevito se držeč za polo Ivanove suknje.

IX

Takoj za Dmitrijem Fjodorovičem sta prišla v dvorano tudi Grigorij in Smerdjakov. Ze na hodniku sta se borila z njim in ga nista hotela pustiti noter (zakaj tako jima je bil že pred nekaj dnevi naročil sam Fjodor Pavlovič.) Grigorij se je okoristil s tem, da je stekel okoli mize, zaprl obe krili vrat nasproti vhoda v dvorano, ki so vodila v notranje prostore, ter stopil pred zaprta vrata in široko razprostri roke, kakor da je pripravljen braniti vhod tako rekoč do poslednje kaplje krvi. Ko je Dmitrij to opazil, ni zakričal, ampak kar nekam zavreščal in planil na Grigorija.

"Tak tam je! Tam jo imajo skrito! Stran, lopovi!" Zgrabil je Grigorija in ga hotel potegniti od vrat, a ta ga je pahnol od sebe. V brezumni razjarjenosti je Dmitrij zamahnil in z vso močjo udaril Grigorija. Starec je telebnil na tla kakor anop; Dmitrij ga je preskočil in vdrl skozi vrata. Smerdjakov je ostal v drugem koncu dvorane in se ves bled in tresoč se tesno pritiskal k Fjodoru Pavloviču.

"Ona je tu," je kričal Dmitrij Fjodorovič. "Pravkar sem jo sam videl, kako je zavila proti hiši, le dohitel je nisem. Kje je? Kje je?"

Ta krič: "Ona je tu!" je napravil na Fjodora Pavloviča nepojmljiv vtis. Vsa preplašenost ga je minila.

"Drži ga, drži ga," je zavpil in planil za Dmitrijem Fjodorovičem. Grigorij se je med tem pobral, čeprav je bil še ves omamljen. Ivan Fjodorovič in Aljoša sta jo ubrala za očeto. Iz tretje sobe se je začulo, kakor da je mahoma nekaj palo na tla, razbilo se in zažvenketalo: to je bila velika, a ne draga steklena vaza na marmornem podstavku, ob katero je zadel Dmitrij Fjodorovič, ko je tekel mimo nje.

"Primitve ga!" je zatulil starec. "Policija!" Ivan Fjodorovič in Aljoša sta ga naposled dohitela in ga siloma spravila nazaj v dvorano. "Kaj dirjate za njim! Prav gotovo bi vas tam ubil!" je arditno kriknil Ivan Fjodorovič na očeta.

(Dalje prihodnjič.)

Trikrat na dan se nasmejte—to je najboljšje zdravilo

"Držite se prijazno!" je dejal fotograf iz nekdanjih časov in potem štel: "Ena, dve, tri!" Čez dober teden smo dobili sliko, na kateri smo se trudili, da bi krali smehljajoč se obraz, in naši sorodniki in znanci so vneto zatrjevali in pritrjevali, da smo "dobro zadeti". Če dandanes pogledamo te smehljajoče se obraze s fotografij, nismo več prav prepričani o pristnosti nasmeha. Vidimo, da je prisiljen, ker ni prišel iz srca.

Moderni fotograf, ki mora biti tudi nekoliko poznavalec človeka, ne zahteva več, da bi se smejali. Dobro ve, da ni ničesar, kar bi človeka bolj polepsalo kakor prirodna veselost duše, ki se areali v očeh, ne pa v odprtih ustih.

Toda smeh je še več kakor trenutno olepševalno sredstvo. Smeh je lahko naravnost zdravilo za dušo in telo. Na svetu so ljudje, ki se lahko vzlejem križem in težavam, še iz srca smejejo, čeprav samo za nekaj trenutkov. In najbrže jih prav trenutki narede odporne proti vsem težavam, da ne izgube poguma in vere vase.

Kdor se sam ne zna smejati, naj gre vsaj enkrat z odprtimi očmi po cesti. Potem se bo naučil smeha. Videl bo neznatne ljudi, ki bi jih drugače prezrl, kako uporabljajo vso svojo zvilitost, da se prebijajo skozi življenje. Videl bo otroke, ki se podo po cestah, nagajajo drugim. In še koliko drugega!

Toliko je vzrokov za smeh, če se le pravilno naučimo smeha iskati. Da je mačka na dvorišču dobila mlade in da je zdaj v skrbeh in v strahu zanje, je za kmeta nekaj samo ob sebi umevnega. Toda naj si vzame za trenutek časa in malo natančneje pogleda mlada bitja. Saj je komaj kakšna stvar tako ganljivo smešna, kakor te male nerode, njih igranje in iskanje.

Naučiti se moramo ceniti majhne dogodke, ker učinkujejo prav zaradi svoje neznatnosti tako smešno. Saj se moramo na primer nehoti zasmejati, če vidimo človeka v avtomobilu, ki se mu na obrazu pozna, da zna samo ukazovati, pa iznenada pred železniškim prehodom napravi strašno jezen obraz, ker mu rde-

čaluc kaže, da ne sme iti dalje. Tu mu vsa njegova moč nič ne pomaga. Samo zaradi tega, ker je naletel na nekaj, kar se mu ne umakne, samo zaradi tega se je jezi nad rdečo lučjo. In izraz besnosti na njegovem obrazu ni v prav nikakršnem sorazmerju z majhno zamudo, ki jo bo imel. Da vzame velik človek takšen majhen dogodek tako resno, to je pač dovolj velik vzrok za smeh.

Najbolj zdrav in najbolj rodo-

Zastopniki britanskega imperija na konferenci v palači St. James v Londonu.

viten smeh je pač tisti, ki se nas loti zaradi lastnih neumnosti. Nekaj vam svetujemo: kadar boste doživeli kaj takega, kar vas spravi v jezo, pomislite za trenutek, kaj bi storili vi, če bi se kdo drug tako jezil. In kakšno bi se vam zdelo njegovo ravnanje. Smešno, ali ne, zlasti če gre za kakšno malenkost? Pa boste videli, da vas bo jeza kar v trenutku minila in da se boste sami sebi nasmejnili. Kdor zna storiti to, je napravil velik korak na poti k obvladovanju samega sebe.

V življenju je dosti reči, ki jih z razumom ne moremo doumeti. Toda tam, kjer modrost sama ni več dovolj, tam pomaga pogosto smeh, da se vdamo v nepremagljivo usodo. Smeh je tu zdravnik. Koliko je umetnikov, ki so slikali in pisali najbolj smešne stvari takrat, ko jim je obup trgal dušo. Zato je tudi toliko umetnin, pri katerih bi se lahko z enim očesom smejali, z drugim pa jokali.

Smeh je v bistvu nekaj žalostno-komičnega. Največkrat se smejemo nedoumljivosti življenja, nepopolnosti toliko češčenega človeka, ki misli, da je vzvišen nad vsem stvarstvom. Toda vzvišeni smo samo v enem: da se znamo smejati. In zato moramo biti kar hvaležni tistim, ki nas znajo razvedriti in s tem obogatiti za lep trenutek v življenju.

Marženka:

Mate

Mate sedi ob oknu in gleda mater, ki se vsa drobna sklanja nad čebričem. Pere.

"Mati, na Brdu iščejo hlapčiča! Bi šel?"

Mati za hip prestane z delom. Premišljuje. Ona, dninarica, mož dninar, vsi, vsi hlapci ... sužnji. Komaj žive ... Trije so še mlajši od Mateja.

"Enkrat treba v življenje," pravi potih. "Poznam bogatega Iva z Brda. Marsikaj boš videl in pretrpel. Pa — saj nama tudi ni boljše."

"Da, pojdem! Rad bi si kaj prilažil. Tudi harmoniko."

In pri tem je ostalo. Tiho si je pripravil obleko, jo zavil v culo in šel v življenje. Bilo mu je jedva štirinajst let ...

Gospodar z Brda ga mrko sprejme: "Šibak si, slabč. Ne boš za delo!" Hlapec Janez mu odkaže kot v hlevu.

"Zjutraj vstani ob petih in osnaži živino. Ostalo boš že zvedel."

Mate je sam. Premišljuje ... Duša mu je polna boli, razočaranja ... Videl je gospodarja, kako se mu je mastno telo pozibavalo na šibkih nogah, videl je njegov mrki, zaliti obraz in zastudil se mu je. Najraje bi zajočkal in zbežal k svojim tja, nazaj v mrzle barake ...

Tiho in žalostno so tekli dnevi v delu in zmrzovanju. Vse nedeljske popoldneve in večere je preživel s strahom in studom v srcu. Tam iz gospodarjeve hiše, iz prvega nadstropja se je skoraj vsako nedeljo razlegel glas godbe. Gospodar je vabil lovece, njihove žene in hčerke na "lovake večere". Godba je pela, pari so plesali. Med visoki smeh gop-

spa je udarjal mastni glas gospodarja. Mate je slišal vse to, videl razsvetljena okna. Voni dobrih jedi je udarjal iz kuhinje. In tedaj je prvič v življenju jasno videl: "Doma se pehajo za delom oče, mati, brat in sestre. Doma stradajo oče, mati, brat in sestre ... Oni tam gori v pr-

Vojak na straži v bližini uničenega nemškega cepelina v Lakehurstu, N. J.

vem nadstropju pa ... Prokleti!"

Janez in ostala mnogobrojna družina dela na polju. Gospodar in žena sta v mestu. Mate pospravlja okoli gospodarskih poslopij in čuva hišo ... Mahoma se zdrzne. Prestraši se svojih lastnih misli: "Doma so lačni ... Shramba je polna vsega. Ne bo se poznalo ... Kos kruha ... malo mesa ... V nedeljo pojde domov in jim prinese ..."

Kradoma stopi v vežo. Hladne, mrzle stene zro nanj. "Samo malo ... ne bodo opazili."

Shrambina vrata se zapro za njim. Na prsih tiči kos kruha in mesa. Tiho izgine v hlevu in spravi pod vzglavje.

"Greh ...!"

"Greh? Da, nekoč se je učil v šoli o grehu. A če je nekoč lačen in potreben kruha? Ali ni lakota greh? Tako čudno je urejen svet. Eni umirajo od lakote, drugi umirajo od požrečnosti. Ali je bilo vedno tako na svetu? Bo vedno ostalo tako? Mate ne spi. Vso noč premišljuje in išče odgovora.

Naslednje jutro ga pokliče gospodar k sebi. Pod njegovim vzglavjem so našli kruh in meso. Mate prebledi.

"Zakaj si vzel iz shrambe kruha in mesa? Si vzel?"

"Sem."

Tedaj se prijazno-hinavski gospodarjev obraz raztegne v zloben nasmeš: "Čedne hlapce imam! Pritepenec, capin! Mi boš še kradel?"

"Saj nisem ... Doma so lačni ..."

"Tiho! Zdal bi se odgovarjal, falot, tat! Doma so lačni! Kaj me to briga! Bom mar jaz redil vso razcapano, beraško golazen?"

Mate prebledi. Hoče zakričati. Toda beseda mu ostane v grlu. S široko odprtimi očmi strmi vanj, v njegov viseči podbradek. Vse okoli njega se zavrti. Pred seboj ne vidi ničesar drugega razen debelih mastnih podbradkov. Zave se šele, ko ga gospodar sune v ramo:

"Kaj me zijaš? Glej, da zgineš! Če ne, vržem tebe in tvoje umazane cape na cesto!"

Bogataš Ivo mu obrne hrbet in odziblje na tankih nogah, a trebuh se mu zadovoljno smehlja.

Nekaj let kasneje.

Spačeni, hripavi glasovi udarjajo iz gostilne. Med nje se meša hreščeča melodija razglašene harmonike. Pustni večer. Mate sedi v kotu gostilniške sobe. Enakomerno, počasi nateza harmoniko. Z zamišljenim, utruje-

nim pogledom zre na plesoče pare, pustne maske, ki skačejo, kriče in polivajo vino, da v gostih, rdečih curkih teče raz miz.

Pod stropom se nabira prah in dim. Zatohlo je v pivnici ... Mahoma se jim zahoče poskočnic. "Halo, Mate, raztegni svojo poštast. Hitreje, hitreje! Sicer te vržemo na cesto." Krohot, kriki, smeh. Mate pa sedi med njimi utrujen in vleče enakomerno harmoniko dalje.

"Hitreje, hitreje! Mar zato plačujemo, da spiš? Hitreje, sicer te vržemo ven!"

Mate sliši grožnje, strmi pred se in harmonika se pod njegovimi prsti oglašja z žalostnimi, zatleglimi glasovi. "Mahoma planejo spačeni obrazi proti njemu in

zgrabijo za njegovo harmoniko. Mate se vzdrami.

"Pustite me!"

Ne čujejo ga. Od vina sa pijani ga zgrabijo in na tla. Mate se ne brani. Glavi se mu v nejasnih prikazujujo dogodki zadnjih v tovarni ... odpušen, bolna na smrt ... otroci lastne gostilne ... gostilna ... Sicer se ničesar ne zaveda, ne šeme ga bijejo po glavi hrbtu. Hrup narašča. Negra harmonika. Mlad raztega.

Sredi sobe pa leži Mate in krvav. Oči mu strme v usta se krčevito odpro ...

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni na nini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane \$6.00 eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.25 tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroka, rdeča je list predrag za člane S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastnina, gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. O listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado, \$6.00	Za Cicero in Chicago je...
1 tednik in..... 4.90	1 tednik in.....
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in.....
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in.....
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in.....
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in.....

Za Evropo je.....\$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnili:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj tednik, bo moral tisti član iz dotične družine, ki je tako sklenil, naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu list in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnino.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. družita št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih mojše družine:

2).....Čl. družita št.....

3).....Čl. družita št.....

4).....Čl. družita št.....

5).....Čl. družita št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častne knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in d.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANE S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojavnila daje vodstvo tiskarne

Cene zmerno, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4964

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vsa ustrezna pojavnila